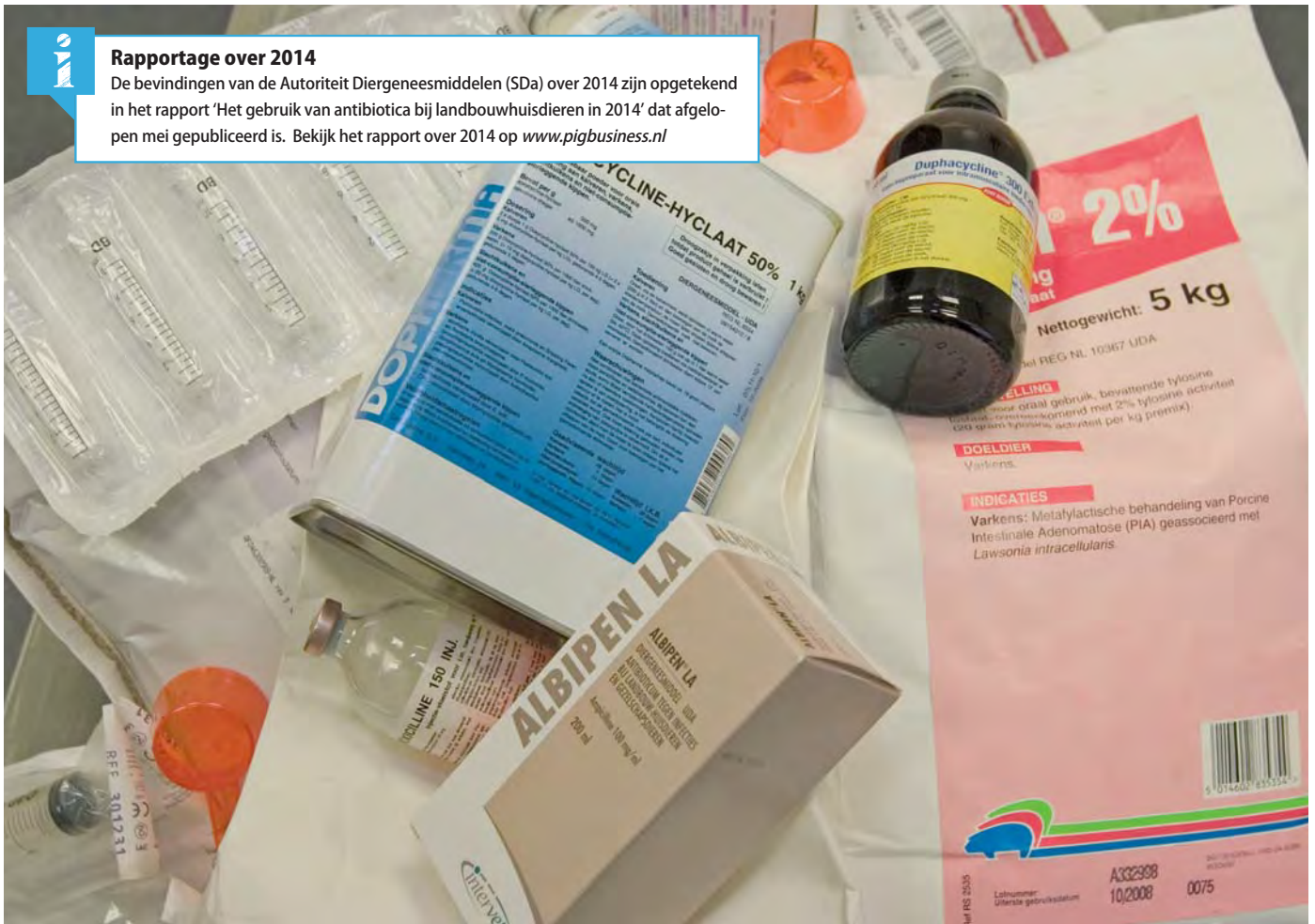

Rapportage over 2014

De bevindingen van de Autoriteit Diergeneesmiddelen (SDa) over 2014 zijn opgetekend in het rapport 'Het gebruik van antibiotica bij landbouwhuisdieren in 2014' dat afgelopen mei gepubliceerd is. Bekijk het rapport over 2014 op www.pigbusiness.nl

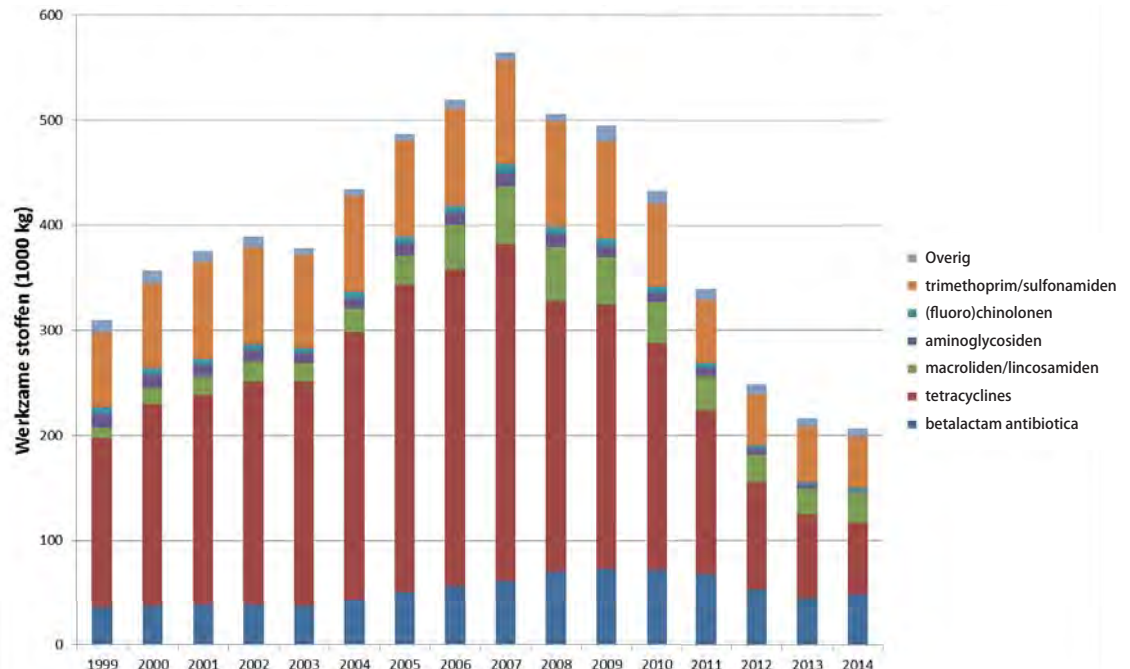

Directeur SDa: 'Als trend zich voortzet wordt 70 procent reductie niet gehaald'

'Trots op reductie 3e keuze middelen'

In 2010 werden de eerste doelstellingen voor de antibioticareductie vastgesteld. Later kwam de doelstelling voor 2015 daar nog bij: een reductie van 70 procent ten opzichte van 2009. Duidelijkheid over relatie antibioticagebruik en humane resistentie ontbreekt nog.

Grafiek 1: Verloop van de verkoopcijfers van antimicrobiële middelen, uitgedrukt in aantal kilogrammen actieve stoffen (x1000) van 1999 tot en met 2014 naar hoofdcategorie in 2014.

Bron: FIDIN

Hetty van Beers, directeur van de Autoriteit Diergeneesmiddelen (SDa) trapt af door te zeggen dat niemand kon en kan zeggen waar het eindpunt in de antibioticareductie ligt. „We hebben altijd gezegd dat de doelstelling is dat je naar een verantwoord antibioticagebruik toe gaat.” Van Beers legt uit dat daar waar je dieren bij elkaar houdt en daar waar problemen ontstaan, je altijd over antibiotica moet kunnen blijven beschikken.

Er is een aantal bedrijven dat met een beperkte hoeveelheid antibiotica toe kan, maar de SDa weet ook dat het nog niet zo heel eenvoudig is om dat voor alle bedrijven te bereiken. „Als er morgen drie bedrijven zijn met een '0' gebruik dan gaan wij niet zeggen dat iedereen dat maar moet realiseren”, zegt Van Beers. „De omstandigheden op het bedrijf bepalen in sterke mate, de mate van reductie die op dat bedrijf mogelijk is.”

Kritische succesfactoren.

De SDa analyseert data die ze krijgen van de private kwaliteitssystemen en van Fidin, de organisatie die de verkoop van diergeneesmiddelen registreert. De SDa weet niet veel van de bedrijven, ze weten welke antibiotica er worden gebruikt en hoeveel dieren er zitten. Degene die de dierhouder aanspreekt op zijn antibioticagebruik is niet de SDa, in eerste instantie zijn dat de private kwaliteitssystemen. Wanneer blijkt dat een bedrijf met regelmaat in dat actieggebied zit, dan zijn er afspraken gemaakt tussen de sectoren en

de Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit (NVWA). Van die bedrijven worden de naam en adresgegevens overgeheveld naar de NVWA. De SDa constateert dat er wel minder is gebruikt, maar dat er nog een aantal bedrijven is dat in het rode gebied blijft hangen. Om deze bedrijven te helpen, wil het expertpanel van de SDa gaan kijken welke factoren op bedrijven die het heel goed doen anders zijn dan op de bedrijven die in het actieggebied vallen. Zo krijgen de bedrijven in het actieggebied handvatten om aan de reductie te werken.

Van Beers kan niet aangeven of de bedrijven in het actieggebied tot een bepaalde categorie bedrijven, bijvoorbeeld met een bepaalde omvang, behoren. „Er is in 2011 wel gekeken naar de relatie tussen omvang van de bedrijven en het antibioticagebruik. Het staat niet onomstotelijk vast dat op grote bedrijven meer antibiotica wordt gebruikt.”

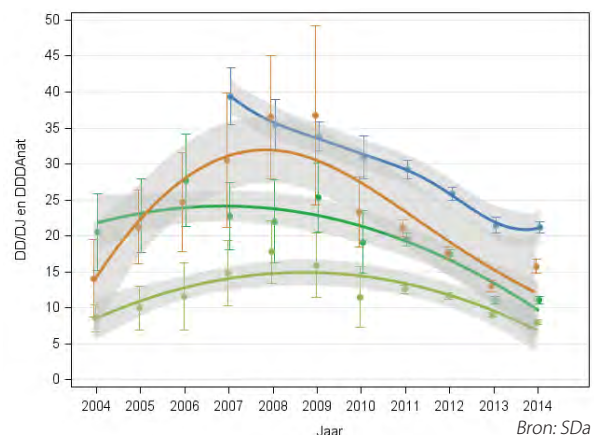
Verschuiving middelen

Tot nog toe is de antibioticareductie 58,1 procent, met daarin een duidelijke verschuiving in de soorten antibiotica die worden ingezet. „Dat is een van de dingen waar ik heel trots op ben is dat dierhouders en dierenartsen goed in staat zijn geweest om de zogenaamde 3e keuze middelen gigantisch in gebruik terug te laten lopen.” (grafiek 1). Aan de oproep, die is gedaan om deze middelen zo min mogelijk in te zetten omdat ze ook humaan worden gebruikt, is op grote

schaal gehoor gegeven.

In grafiek 2 is het verloop van de verkoopcijfers van antibiotica in beeld gebracht. In deze grafiek staat alles wat dieren aan antibiotica krijgen in Nederland, ook honden, katten, nertsen, etc. De SDa legt maar voor vier diersoorten vast, te weten: runderen, kalveren, varkens en pluimvee. Het expertpanel van de SDa dat bestaat uit een epidemioloog, een ►

Grafiek 2: Lange termijn ontwikkeling in antibioticumgebruik op basis van LEI WUR gegevens (zoals gepubliceerd in MARAN rapportages) (DD/DJ) en SDa cijfers (DDDAnat) op basis van een 'spline' getrokken lijn met puntschattingen voor ieder jaar met 95 procent betrouwbaarheidsinterval. Zeugen/biggen donkergroen, vleesvarkenslichtgroen, kalveren blauw en pluimvee oranje.

Bron: SDa

Groep	Varken	Kalveren	Rundvee	Vleeskuikens	Kalkoen	Totaal	Verkoopcijfers
Amfenicolen	907	2417	1280	0	0	4604	4354
Aminoglycosiden	44	358	99	83	13	597	839
Cefalosporines 1e en 2e g.	0	0	19	0	0	19	545
Cefalosporines 3e en 4e g.	0	0,01	0,46	0	0	0,47	14
Chinolonen	485	1393	327	1003	1,00	3208	3379
Combinaties van antibiotica	780	36	1044	306	0	2166	3269
Fluorochinolonen	1,19	12	12	82	61	169	415
Macroliden/lincosamiden	7692	13746	3353	834	629	26254	26954
Overig	0	0	0	0	0	0	502
Penicillines	15680	7325	5416	9576	1170	39168	46406
Pleuromutilines	704	0	0	0	0	704	863
Polymyxines	1079	116	52	9	1.32	1257	1416
Tetracyclines	35679	28737	8208	1526	901	75050	69052
Trimethoprim/sulfonamiden	19331	8593	5818	2801	315	36858	49004
Totaal	82380	62733	25629	16220	3092	190055	207012

Tabel 1: Verdeling antibioticumgebruik in kg over diersectoren voor verschillende categorieën middelen, met het totaalgebruik en de verkoopcijfers in 2014.

Bron: SDa

ziekenhuisapotheker en twee microbiologen, heeft daarop besloten een nieuwe grafiek te maken met alleen de gegevens van deze vier sectoren (grafiek 3). In alle sectoren is de afname goed te zien.

De SDa heeft geen gegevens van de gezelschapsdieren, maar kan met tabel 1 wel een berekening maken van het antibioticagebruik buiten de sectoren die zij volgen. In de tabel staan allemaal soorten antibiotica en de kilogrammen voorgeschreven per diersoort. Wanneer dit wordt opgeteld ontbreekt er een stukje. Dat verschil moet zitten in de diersoorten waarvan het gebruik niet wordt geregistreerd.

Bij de 3e keuze middelen wil Van Beers nog graag een opmerking plaatsen om de gegevens te duiden. „Van de Cefalosporinen is in de landbouw 0,47 kilo gebruikt en een kleine 14 kilo in de overige diersoorten. Dat terwijl een dier van 500 kilo meer nodig heeft dan een dier van 5 kilo. Dus hoewel landbouwhuisdieren veel meer volume en gewicht hebben, gaan daar nauwelijks nog 3e keuze middelen in. Ditzelfde geldt ook voor de Fluorochinolonen.”

De SDa wil graag het antibioticagebruik in de andere sectoren in kaart brengen om de bewustwording te vergroten. Er loopt nu een onderzoek bij gezelschapsdieren om het antibioticagebruik in kaart te brengen en het onderzoek naar het antibioticagebruik bij paarden is recent gestart.

In de varkenshouderij is door de private kwaliteitssystemen in januari 2012 al besloten om de 3e keuze middelen niet meer toe te staan op IKB-bedrijven. Wanneer een varkenshouder ze wel toedient, omdat dat op dat moment echt nodig is dan mogen de varkens niet IKB-waardig worden geslacht. Inmiddels staat er in de wet dat als een dierenarts deze 3e

keuze middelen wil inzetten, hij dit alleen maar mag doen als hij door middelen van laboratoriumonderzoek kan aantonen dat dit het enige middel is dat werkt. „In de varkenshouderij is het gebruik van 3e keuze middelen echt incidenteel.”

Gevolg onduidelijk

Minister Schippers en toenmalig staatssecretaris Dijkema hebben voor 2015 het doel gesteld om 70 procent antibioticareductie te behalen ten opzichte van 2009. „Als de trend zicht voortzet zoals we die nu hebben, wordt dat niet gehaald.” De gevolgen daarvan zijn niet bekend. Het is een beslissing die door de departementen in Den Haag is genomen en de vraag zal zijn wat de departementen gaan doen wanneer de eis niet wordt gehaald. En hoe ze daar politiek mee omgaan. De Kamer kan hier vragen over stellen. Dat zal de tijd leren.

Van Beers refereert aan een interview met journalist Rinke van den Brink die zich liet interviewen over het rapport van de SDa. Eén van de vragen daarbij was: ‘Denk u dan dat de sector deze 70 procentnorm gaat halen?’ Van den Brink gaf als journalist antwoord: ‘Ik vind dat de dierhouders en dierenartsen vreselijk hard gewerkt hebben en gezien wat ze allemaal bereikt hebben, denk ik dat ze wat meer tijd moeten krijgen.’ Van Beers vindt dit goed. „Laat deze man dat maar zeggen. Als de vertegenwoordigers van de diersectoren dat zeggen dan is het preken voor eigen parochie.”

Volksgezondheid

Er is volgens Van Beers geen ranking tussen het belang van volksgezondheid en dierenwelzijn. „De doelstelling is het reduceren van antibioticagebruik om zo resistentie te

voorkomen, rekening houdend met dierenwelzijn.” Helemaal stoppen met het gebruik van antibiotica in de veehouderij zou ten koste gaan van het dierenwelzijn. Een dier moet als hij ziek wordt, kunnen worden behandeld met antibiotica. Door het onthouden van een behandeling tast je het dierenwelzijn aan. Op termijn zal de focus volgens Van Beers meer liggen op het zo gezond mogelijk houden van dieren, daar zit volgens haar de sleutel tot succes. De omstandigheden zo maken dat de kans het kleinst is dat de dieren tegen infecties aan lopen. En als ze tegen infecties aan lopen de dieren daar zo min mogelijk verschijnselen van krijgen. Er wordt nu door het expertpanel gekeken naar de relatie tussen gebruik en resistentie. Iedereen weet dat als je meer antibiotica gebruikt dat je dan meer resistentie krijgt, maar niemand weet of je ook minder resistentie hebt, als je minder gebruikt. „Het zou heel zuur zijn als dit niet zo is.” Van Beers hoopt dit rapport nog voor de Kerst te kunnen publiceren.

Nederland behoort humaan tot de landen met het laagste antibioticagebruik, bij de dieren behoorde Nederland tot de hoogste gebruikers en inmiddels zit Nederland in de middenmoot.

Als we weten welke bijdrage de dierhouderij levert aan de resistentie bij mensen, kan er een betere onderbouwing worden gegeven. We weten nu alleen dat de resistentie die in een dier wordt ontwikkeld van dier op mens kan overgaan, we weten alleen niet precies op welke manier. Daar moet duidelijkheid over komen om zo ook te kijken naar de mogelijkheden om er wat aan te doen. ■

 Reageren?
j.cornelissen@pigbusiness.nl